

[Výsledky národních workshopů IFLA Global Vision aneb Jak naplnit novou vizi knihoven v digitální době? \[1\]](#)

Autor:

- [RICHTER, Vít](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 2](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

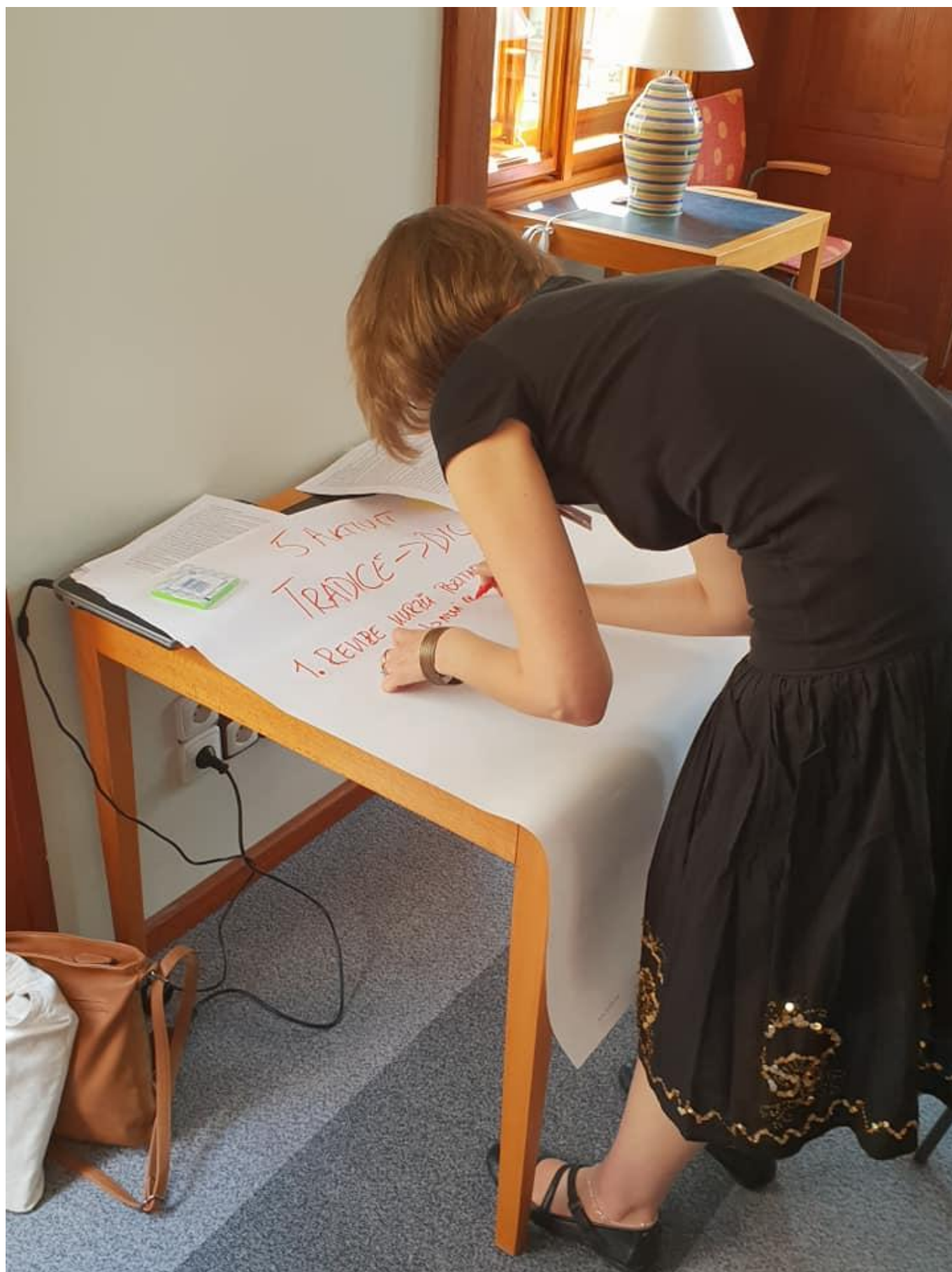
- [Česká republika](#) [5], [IFLA](#) [6], [koncepce](#) [7], [role knihoven](#) [8], [rozvoj knihoven](#) [9]

Národní workshopy a hledání nové vize knihoven

O přípravě nové vize knihoven v digitální době, na které intenzivně pracuje [Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí](#) [10] (International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA), jsme na stránkách Bulletinu SKIP informovali již vícekrát. V současné době se práce na IFLA Global Vision dostávají do závěrečné fáze. IFLA vyzvala své členy, tj. i SKIP, aby se opět aktivně zapojili. Bylo dohodnuto, že v každé zemi bude uspořádáno několik workshopů, jejichž cílem bude vytipování nejdůležitějších příležitostí pro knihovny v určitém regionu – v našem případě v Evropě – a v určité zemi, tj. v České republice. Po vytipování hlavních priorit proběhne brainstorming a aktivní diskuze, na jejichž základě by měly být navrženy konkrétní akce, aktivity a projekty, které by měly přispět k naplnění cílů. IFLA pro tento účel připravila [podrobné pokyny](#) [11] k tomu, jak a kdy by měly workshopy proběhnout. Pro uspořádání workshopů byl stanoven jen velmi krátký čas. V našem případě se jednalo o měsíc červen, kdy se nám podařilo využít dvou plánovaných akcí, ke kterým byly workshopy připojeny. Jednalo se o setkání pracovní skupiny k realizaci priority č. 6 Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017 až 2020, která sdružuje především zájemce o témata public relations a marketing knihoven a jejich služeb, a o zasedání předsednictva výkonného výboru SKIP. Workshop navazující na jednání pracovní skupiny proběhl 18. června 2018, zúčastnilo se jej 21 osob a dále je v textu označován jako první workshop. Workshop navazující na jednání předsednictva výkonného výboru SKIP proběhl 19. června 2018, zúčastnilo se jej osm osob a dále je v textu označován jako druhý workshop.

[12]

[13]

[14]
Z prvního workshopu

Zajímavým zjištěním bylo, že účastníci obou workshopů se shodli pětici hlavních příležitostí z celkem deseti příležitostí uvedených ve [shrnutí dosavadních výsledků hledání společné vize knihoven](#) [15]. Jedná se o tyto příležitosti:

- Musíme přizpůsobovat své tradiční role digitální době.
- Musíme lépe rozumět potřebám svých cílových skupin a nabízet služby, které budou pro lidi užitečné.
- Musíme prosazovat zájmy knihoven na všech úrovních.
- Musíme zajistit, aby si zřizovatelé a další zainteresované strany byli vědomi významu knihoven.
- Musíme rozvíjet duch spolupráce.

Dalším úkolem účastníků workshopů bylo, aby ke každé z vybraných příležitostí pro budoucí rozvoj navrhli pět nejdůležitějších akcí, aktivit a projektů. V následujícím přehledu uvádíme výsledky brainstormingu z obou workshopů.

Musíme prosazovat zájmy knihoven na všech úrovních

Všichni knihovníci musí lépe porozumět potřebě prosazovat zájmy knihoven za účelem zlepšování vnímání knihoven a ve výsledku dosažení našich cílů. Zájmy knihoven by měl prosazovat každý knihovník!

Na prvním workshopu bylo navrženo:

1. Do všech vzdělávacích programů pro pracovníky knihoven zahrnout téma významu knihoven v digitální době, aby každý pracovník knihovny dokázal význam knihoven obhájit.
2. Realizovat cyklus diskuzních kulatých stolů Knihovna – věc veřejná na téma budoucnosti knihoven za účasti zástupců státní správy, krajské správy, provozovatelů a zřizovatelů knihoven a dalších institucí v místě. Kulaté stoly organizovat na různých úrovních: ministerstvo, kraj, obec apod.
3. Usilovat o to, aby hodnocení knihovny bylo jedním z kritérií při hodnocení kvality života v obci, kvality vzdělávacího systému apod. Hodnocení knihoven prosadit do různých soutěží, například Vesnice roku, Zdravá města apod.

Na druhém workshopu bylo navrženo:

1. Realizovat cyklus diskuzních kulatých stolů Knihovna – věc veřejná na téma budoucnosti knihoven za účasti zástupců státní správy, krajské správy, provozovatelů a zřizovatelů

knihoven a dalších institucí v místě. Kulaté stoly organizovat na různých úrovních: ministerstvo, kraj, obec apod.

2. Seznámit všechny pracovníky knihoven a významné stakeholdery s iniciativou IFLA Global Vision.
3. Pořádat společné akce s institucemi a osobnostmi, které mohou ovlivnit činnost knihoven.
4. Více rozvinout společenský dopad velkých akcí – Noci s Andersenem, Týdne knihoven, akce Celé Česko čte dětem.

Musíme rozvíjet duch spolupráce

Budeme-li vědět o skutečných i zdánlivých překážkách spolupráce a budeme-li je překonávat, snáze přestaneme pracovat v izolaci a vize sítě knihoven a knihovníků se stane skutečností.

Na prvním workshopu bylo navrženo:

1. Vytvořit společnou platformu pro spolupráci všech knihovnických spolků a sdružení a soustředit se na hlavní priority.
2. Rozšířit možnosti výměnných stáží pro pracovníky knihoven a podporovat je.
3. Zapojit všechny knihovny do centrálního portálu knihoven [Knihovny.cz](https://knihovny.cz) [16], dohodnout společné služby a odpovědnosti.
4. Zapojit pracovníky knihoven a knihovny do činnosti knihovnických spolků a sdružení.
5. Snažit se přesvědčit více knihovníků a knihoven, aby se stali členy spolků a sdružení.

Na druhém workshopu bylo navrženo:

1. Dohodnout spolupráci všech knihovnických spolků a sdružení (SKIP, Sdružení knihoven ČR, Asociace knihoven vysokých škol).
2. Využít existujících domácích i zahraničních partnerství (obcí, měst, škol a dalších institucí) k zapojení knihoven.
3. Organizovat společné outdoorové aktivity pro vedení různých typů knihoven s cílem vzájemného poznání a zlepšení spolupráce.
4. Podporovat (domácí i zahraniční) výměnné stáže, exkurze, studijní cesty a společenské akce, např. plesy.

5. Získat více knihoven pro účast v celostátních akcích typu Týden knihoven, Noc s Andersenem apod.

Musíme lépe rozumět potřebám svých cílových skupin a nabízet služby, které budou pro lidi užitečné

Půjdeme-li z knihovny ven, lépe oslovíme místní partnery, získáme nové uživatele, kteří dosud naše služby nevyužívali, a konkrétním způsobem ovlivníme životy lidí.

Na prvním workshopu bylo navrženo:

1. Provádět pravidelné celostátní průzkumy dětské a dospělé populace (uživatelů i neuživatelů knihoven) se zaměřením na čtenářství, vztah ke knihám a zjišťování informačních potřeb.
2. Podporovat mladé knihovníky v práci s cílovými skupinami na sociálních sítích.
3. Provádět v knihovnách pravidelné průzkumy spokojenosti uživatelů knihovny.
4. Iniciovat společný orgán mezi ministerstvem školství a ministerstvem kultury a usilovat o lepší spolupráci knihoven s celou oblastí vzdělávání.
5. Reagovat na potřeby místní komunity – knihovnu zapojit aktivně do všech komunitních akcí obce a města.

Na druhém workshopu bylo navrženo:

1. Využít různé formy zpětné vazby ke zjišťování zájmů a potřeb komunity i návštěvníků knihovny, např. formou ankety, mystery shoppingu, soutěží apod.
2. Aktivně vyhledávat služby, které by bylo možné poskytovat v knihovně.
3. Plně rozvinout projekt S knížkou do života (Bookstart) na celostátní úrovni, k podpoře projektu získat ministerstvo kultury i školství.
4. Organizovat speciální akce pro různé skupiny návštěvníků a veřejnosti, např. Rok pro cílovou skupinu.
5. Více rozvíjet práci s dobrovolníky.

Musíme přizpůsobovat své tradiční role digitální době

Aby knihovny mohly v digitální době smysluplně podporovat učení, gramotnost a čtenářství, je nezbytné, aby se neustále přizpůsobovaly. Aby dokázaly uspokojovat měnící se požadavky uživatelů, musejí rozvíjet své služby, fondy i postupy.

Na prvním workshopu bylo navrženo:

1. Plně rozvinut funkce a služby portálu Knihovny.cz, zapojit do portálu všechny knihovny.
2. Nabídnout portál Knihovny.cz veřejnosti jako základní přístupový bod ke knihovnám v České republice.
3. Zpřístupnit digitalizovaná díla nedostupná na trhu prostřednictvím všech knihoven v ČR.
4. Legislativně zajistit povinné odevzdávání, zpracování a trvalé uchování elektronických publikací (e-knihy, e-periodika atd.) v rámci ČR.
5. Vyjednat s ministerstvem kultury finanční podporu zřízení tvůrčích dílen (makerspaces, fab labs apod.) v knihovnách.

Na druhém workshopu bylo navrženo:

1. Podporovat vznik nových služeb v knihovnách spojených s informačními technologiemi (makerspaces, fab labs).
2. Organizovat speciální akce, například Family Offline (knihovna jako místo bez digitálních technologií), tedy akce pro rodiny bez technologií.
3. Více rozvinout půjčování e-knih, vyjednávat s autory a vydavateli, získat finanční prostředky na nákup licencí.
4. Orientovat se na podporu, asistenci při využívání informačních technologií a informačních zdrojů – překonávání digitální propasti.

Musíme zajistit, aby si zřizovatelé a další zainteresované strany byli vědomi významu knihoven

Bude-li více vidět, že knihovny mají význam, zřizovatelé budou knihovny více uznávat a podporovat.

Na prvním workshopu bylo navrženo:

1. Realizovat cyklus diskuzních kulatých stolů Knihovna – věc veřejná na téma budoucnosti knihoven za účasti zástupců státní správy, krajské správy, provozovatelů a zřizovatelů knihoven a dalších institucí v místě. Kulaté stoly organizovat na různých úrovních:

ministerstvo, kraj, obec apod.

2. Do všech vzdělávacích programů pro pracovníky knihoven zahrnout téma významu knihoven v digitální době, aby každý pracovník knihovny dokázal význam knihoven obhájit.
3. Připravit a realizovat kurzy pro vedoucí pracovníky knihoven zaměřené na téma prosazování zájmů knihoven (library advocacy).
4. Z řad významných představitelů politického, vzdělávacího, společenského, kulturního života vyhledat „ambasatory“ a dohodnout s nimi dlouhodobou spolupráci tak, aby téma knihoven zaznívalo při různých příležitostech.
5. Rozvinout aktivní spolupráci se zástupci spolků a sdružení, které zastupují nebo sdružují představitele obcí a měst.

Na druhém workshopu bylo navrženo:

1. Zainteresovat manžele, manželky a další rodinné příslušníky významných stakeholderů na činnosti knihovny v místě.
2. Usilovat o to, aby se knihovna stala samozřejmou součástí rozvojových plánů obce nebo instituce, kde působí.
3. Nabízet vedení města, místním institucím a dalším organizacím prostory knihovny pro jednání, společenské akce apod.
4. Podporovat vedení knihoven při zpracování nových vizí, plánů, strategií (každá knihovna má svou vizi).
5. Zapojit se do aktivit, které připravují instituce v místě, orientovat se na nejdůležitější stakeholdery.

[17]
Účastníci prvního workshopu

[18]
Účastníci druhého workshopu

Závěrem

Ne vždy se podařilo nalézt požadovaných pět aktivit. Na druhé straně je patrné, že ačkoliv účastníci workshopů působí na různých pozicích a v knihovnách rozdílných typů i velikostí, navrhované akce si jsou vzájemně velmi podobné nebo se různě překrývají a doplňují. To dává šance, že celá česká knihovnická komunita bude na naplňování nové vize knihoven v digitální době dobře spolupracovat.

Autorem fotografií s výjimkou snímku účastníků druhého workshopu, který pořídila Bedřiška Štěpánová, je Roman Giebisch (oba z Národní knihovny ČR).

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-2/vysledky-narodnich-workshopu-ifla-global-vision>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-2/vysledky-narodnich-workshopu-ifla-global-vision>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/richter-vit>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-2>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ceska-republika>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ifla>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/koncepce>
- [8] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/role-knihoven>
- [9] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/rozvoj-knihoven>
- [10] <https://www.ifla.org/>
- [11] <https://www.ifla.org/files/assets/GVMultimedia/publications/01-manual-ifla-global-vision-self-facilitated-country-sessions.pdf>
- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/400/richter1.jpg>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/400/richter2.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/400/richter3.jpg>
- [15] <https://www.ifla.org/files/assets/GVMultimedia/publications/gv-report-summary-cz.pdf>
- [16] <https://www.knihovny.cz/>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/400/richter4.jpg>
- [18] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/400/richter5.jpg>